

Caixes d'estalvis: l'hora de la veritat

De germanes petites del sistema financer a perilloses competidores. Aquesta és l'opinió que, des dels bancs, es té d'unes entitats que, de deu anys ençà, no han parat d'augmentar la seva quota de mercat. La llibertat de moviments accelerarà aquesta tendència.

R. Aymerich

El passat 29 de desembre, el consell de ministres aprovava un reial decret pel qual es permetia a les caixes d'estalvis instal·lar-se fora del territori de la seva comunitat autònoma. L'aplicació de la mesura, prevista a l'agenda de Carlos Solchaga des de meitat d'any, ha coincidit amb importants canvis en aquestes entitats financeres. El projecte de creació d'una societat de mercat de valors per part de la CECA, com també els projectes de fusió en marxa presenten un panorama més *mogut* del que és habitual en el sector.

Si l'any 1987 va ser qualificat com l'any de la banca —per un procés de fusiones i *opes* que encara no ha finalitzat—, el 1988 ha estat el de les caixes. Els òrgans rectors d'aquestes entitats han dibuixat, els darrers mesos, la seva estratègia de cara al 1993, any en què —si res no ho impedeix— es produirà la plena liberalització del mercat financer europeu. Entitats financeres d'altres països de la CEE podran instal·lar-se aquí i a l'inrevés.

El decret té les seves limitacions: el 1989 només es podrà obrir un nombre d'oficines igual al 10% de les existents per cada entitat. Però això no tranquil·litza els bancs. La liberalització del sistema financer espanyol —que data del 1977— va bé a les caixes. La captació de recursos per part d'aquestes entitats ha anat en augment i representava ja —al juny del 1987— un 40% del mercat. L'increment de l'oferta de les Caixes —mercat de valors, descompte de lletres, *leasing*, assegurances...— situen les grans caixes en una immillorable situació per assajar l'expansió que el nou decret implica. Però també cal dir que, en aquest procés, les estratègies triades no són coincidents.

País Valencià: les fusiones

Per arribar sans i estalvis al 1993 cal

aconseguir unes dimensions adequades i, per aconseguir-ho, res millor que les fusiones. Aquest argument, que resumeix l'actitud del govern espanyol en l'actual procés de concentració bancària, ha estat també traslladat a les caixes. En quatre anys, l'actual mapa de caixes sofrirà un canvi important: de les 77 entitats existents poden quedar-ne menys de la meitat.

Aquesta caracterització val també per al País Valencià. De les deu caixes existents el 1987, s'ha passat a vuit, no acabades del tot, però amb els acords ja firmats. La caixa d'Estalvis del Mediterrani (CAM) ha absorbit la Caixa d'Estalvis de Torrent i intentà fer el mateix amb la Caixa d'Estalvis de Sogorb. A darrera hora, però, aquesta decidí integrar-se dins la Caixa d'Estalvis de València quan el procés de negociació amb la del Mediterrani semblava gairebé tancat. Les sis caixes restants han optat també per la integració, encara que la fórmula triada no ha estat la de l'absorció.

La Corporació Valenciana de Caixes d'Estalvis —que així s'anomena la tercera caixa valenciana— agrupa les

Caixes de Carlet, Sagunt, Castelló, Ontinyent, Provincial d'Alacant i Provincial de València. Les diferents entitats mantindran la seua autonomia en els òrgans rectors, es respectaran els propis territoris però transferiran bona part dels seus serveis —tant financers com de màrqueting i publicitat— a la Corporació. Aquesta nova entitat, que aplegarà un total de 400 oficines, ha elegit la fórmula de la societat anònima i, tot i que de moment no s'ha previst encara crear oficines pròpies, dotarà les sis caixes d'una marca i una identitat comunes.

Les caixes valencianes han optat, doncs, per la via de reforçar el seu paper dins la seva demarcació territorial —la seva quota de mercat, tot i anar en augment, està encara per sota de la mitjana estatal, 37%—, i encara que les declaracions de la Generalitat valenciana puguin fer pensar el contrari, les possibilitats d'expansió més enllà dels límits de la pròpia comunitat, no es contempen a curt terme. Tan sols Caixa del Mediterrani té la perspectiva, a mig terme, d'assajar una tímida expansió, però el procés no està encara acabat.

Catalunya: un altre model

«No hi ha raons objectives per creure que entitats més grans faran funcionar millor el sistema financer». L'afirmació, que l'autor acompanya amb referències al sistema financer nord-americà —on entitats grans i petites conviuen en el mateix mercat—, respon a un article publicat a la revista *Dinero* per Josep Vilarasau, director general de «la Caixa», Caixa de Pensions per a la Vellesa i d'Estalvis. És indicativa del peculiar paper que aquestes entitats tenen a Catalunya. La

seva popularitat està al mateix nivell que la seva capacitat d'implantació: la quota de mercat de les caixes a Catalunya és d'un 48%, molt per damunt de la mitjana estatal, i a punt d'assolir el mític 50%. Prova d'aquesta implantació és també el fet que, dins el rànquing estatal de caixes, la primera, la tercera i la quarta siguin catalanes.

El 1988 no ha estat, per a les dotze caixes catalanes, un any de fusions. Tan sols els rumors de fusió i contactes entre Caixa de Barcelona i Caixa de Catalunya animaren una mica al xafardeig. Però la via de les fusions no sembla del gust de les caixes catalanes: si més no quan, ara fa sis anys, s'assajà aquesta via, ja que Caixa Barcelona, Caixa Terrassa i Caixa Sabadell intentaren la integració però no reeixí. Tot apunta, doncs, a la configuració d'un model molt diferent al de la resta de l'estat. Mentre les entitats petites i mitjanes treballen ara per assegurar la plaça dins el seu territori, les tres grans aniran cap a la conquesta del mercat espanyol.

La prova d'aquesta tendència, la tenim en dues caixes mitjanes, la de Terrassa i la de Sabadell. La Caixa d'Estalvis de Sabadell manté en l'actualitat 128 oficines, i les seves previsions són d'obrir-ne entre 20 i 25 més en el decurs d'aquest any. «La nostra intenció és de reforçar la nostra xarxa a Catalunya, sense descartar la possibilitat de sortir a l'exterior, però això a més llarg termini», Caixa d'Estalvis de Terrassa no rebutja tampoc aquesta possibilitat, encara que l'opció està plantejada a llarg terme. «De moment —expliquen—, el nostre objectiu és de cobrir tot el territori català, i pensem arribar al 1992 amb 150 oficines». En

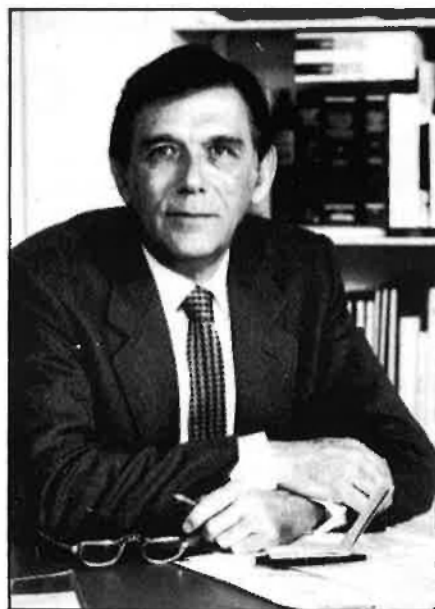
aquest sentit, el 1988 va ser per a Caixa d'Estalvis de Terrassa un any de clara expansió: quinze oficines obertes, amb la instal·lació a dues places com Tarragona i Girona.

Tres grans: l'expansió

L'estratègia de Caixa de Pensions, Caixa de Barcelona i Caixa de Catalunya és tota una altra. Amb matisos i amb diferències, però amb un únic objectiu: anar a la conquesta del mercat espanyol. Els darrers mesos han estat de tempteig per a les tres entitats. Així, «la Caixa» mantenia l'existència d'un filial Grup Caixa, estès a tota la geografia espanyola com a forma de presència indirecta. Aquest, i altres sistemes com el de l'absorció d'altres petites caixes, han estat els primers passos de les entitats per preparar el moment de l'expansió. Caixa de Pensions ha absorbit la Rural de Talavera, Rural de Palència i la de Cantàbria. Caixa de Catalunya ha fet el mateix amb la Rural de Reus, i Caixa de Barcelona ha absorbit la Rural del Pirineu, d'Almenar, la Provincial de Barcelona, com també les Cooperatives de Perelló i Calafell.

Caixa de Pensions, «la Caixa», no té previst obrir cap oficina més a fora per a l'any 1989. Això sí: integrarà totes les oficines de Grup Caixa a partir de l'1 de febrer. Un total de 230 oficines a afegir a les 1.248 existents que comptabilitzaven al 31-12-88. «Quedaria, en tot cas, el buit si hi hagués alguna capital de província sense «la Caixa.»

Caixa de Catalunya té previst d'obrir, d'ací al 1992, un total de 140 sucursals, en una operació que pot costar fins a 5.000 milions. Els seus ob-

Josep Vilasarau, director general de «la Caixa».

jectius són els d'escampar-se per tota l'àrea mediterrània —País Valencià sobretot— i Balears. Però també cal dir que un dels objectius centrals d'aquesta expansió és la plaça forta de Madrid, on Caixa de Catalunya pensa obrir fins a 50 oficines. Una plaça on «la Caixa» es troba ja ben situada, però on hi ha encara un gran mercat per treballar.

El mateix procés d'expansió es pot donar en el cas de Caixa de Barcelona, que tenia previst, a finals de 1988, l'obertura de 50 oficines en el decurs d'aquest any i amb especial incidència a València, Madrid i Saragossa, així com també el reforçament de la seva xarxa de GDS. La darrera paraula no està, però, encara dita: el pròxim 15 de febrer Caixa de Barcelona confirmarà aquestes previsions durant la presentació del balanç de l'any passat. □

